

ภาพลักษณ์พยาบาลไทยในหนังสือพิมพ์ ระหว่าง พ.ศ. 2547-2558

รจนา ภูไพบูลย์ RN., DNS.*

นันทพันธ์ ชินล้าประเสริฐ RN., PhD. (Nursing) **

ยุวดี เกตสัมพันธ์ RN., PhD. (Nursing) **

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย: เพื่ออธิบายภาพลักษณ์ของพยาบาลไทย และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของพยาบาลในหนังสือพิมพ์ไทยและสื่อออนไลน์ ระหว่าง พ.ศ. 2547-2558

การออกแบบการวิจัย: การวิจัยเอกสารเชิงพรรณนา

การดำเนินการวิจัย: เอกสารที่ศึกษาได้แก่ 1) ข่าวหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ไมโครฟิล์ม และข่าวออนไลน์ จำนวน 395 ข่าว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย: พบภาพลักษณ์พยาบาลในข่าวหนังสือพิมพ์และข่าวออนไลน์มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ข่าวพยาบาลสะท้อนภาพลักษณ์ เป็นเชิงบวก 3 ด้าน และเชิงลบ 5 ด้าน โดยรวมพบว่าภาพลักษณ์เชิงบวกเน้นการบริการที่ดีมีประสิทธิภาพ มีการแสดงออกทางกริยามารยาทที่ดีเป็นที่ประทับใจ เป็นผู้เสียสละ แต่ภาพลักษณ์เชิงลบมักเกี่ยวกับการบริการที่ไม่ประทับใจ คุณภาพชีวิตของพยาบาลที่ไม่ดี และไม่ก้าวหน้า พบว่าแนวโน้มข่าวพยาบาลในหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นทั้งภาพลักษณ์เชิงบวกและเชิงลบ แต่ภาพลักษณ์เชิงลบมีจำนวนมากกว่าเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ: ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์ของพยาบาลเชิงบวกทั้งเนื้องานและเนื้องาน ได้แก่ สถาบัน องค์การวิชาชีพ สร้างกลไกการสื่อสาร ให้ข้อมูลแก่สื่อเกี่ยวกับกิจกรรมของพยาบาลที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรมีหน่วยงานหรือผู้ทำหน้าที่โฆษกของสถาบันวิชาชีพระดับประเทศที่ช่วยกระจายข่าวอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงจุดยืนที่เป็นผู้พิทักษ์สิทธิผู้บริโภคด้านสุขภาพ เพื่อให้สื่อสาธารณะ รับผิดชอบต่อบทบาทพยาบาลที่เป็นฝ่ายประชาชนผู้รับบริการ ร่วมกับหนังสือพิมพ์ ในการให้ความรู้ประชาชน และมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับพยาบาล

วารสารสภาการพยาบาล 2560; 32(1) 5-17

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ พยาบาล สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ การรับรู้

* ผู้เขียนหลัก ศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail:ruja.phu@mahidol.ac.th

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ

*** สภาการพยาบาล

Image of Thai Nurses in Newspapers between 2004 and 2015

Rutja Phuphaibul, RN., DNS.*

Nanthaphan Chinlumprasert, RN., PhD. (Nursing) **

Yuwadee Kedsumpun, RN., PhD. (Nursing) ***

Abstract

Objective: To describe the image of Thai nurses in Thai newspapers and on-line media between 2004 and 2015, as well as its tendency to change.

Design: Descriptive documentary research.

Procedure: The data were 395 news reports from newspapers, microfilm and on-line sources. These reports were examined using the content analysis method.

Results: The analysis of the on-line, microfilmed and newspaper reports showed 3 positive and 5 negative aspects of the image of Thai nurses. The 3 positive aspects were nurses' (1) service efficiency; (2) polite, impressive manners; and (3) sacrificial attitude. The 5 negative aspects were mainly related to (1) the low standard of nurses' quality of life; (2) patients' dissatisfaction with nurses' service; and (3) lack of nurses' professional progress. In addition, despite an increase in both positive and negative aspects in newspapers and on-line media, the latter's tendency to outgrow the former was observed.

Recommendations: Both active and passive approaches were recommended by the researcher for the improvement of the image of Thai nurses. For these approaches to be effective, institutions and professional organisations need to collaborate in establishing communication mechanisms that provide the public with regular, consistent and up-to-date information on nurses' publically beneficial activities. It is also recommended that an organisation or team of spokespeople be appointed by a national nursing profession institution to efficiently undertake publicity campaigns and to maintain nurses' professional position to protect consumers' healthcare-related rights. Through these efforts, public media—both on-line media and newspapers—can obtain a correct perception of nurses' roles and provide the public with accurate information.

Thai Journal of Nursing Council 2017; 32(1) 5-17

Keywords: image; nurses; newspapers; on-line media; perception

* Corresponding Author, Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University, E-mail:ruja.phu@mahidol.ac.th

**Assistant Professor, Faculty of Nursing, Assumption University.

*** Thailand Nursing and Midwifery Council.

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ผู้รับบริการสุขภาพมีความต้องการและคาดหวัง การบริการสนองตอบความต้องการทั้งทางร่างกายและ จิตใจที่ดี ทั้งนี้พยาบาลเป็นบุคลากรหลักที่มีหน้าที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการโดยที่สื่อหนังสือพิมพ์ไทย ถือเป็นกระบอกสะท้อนภาพลักษณ์ของพยาบาลไทย หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ ของพยาบาลในเวลาเดียวกันภาพลักษณ์ของพยาบาล ในสื่ออาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติ ความคาดหวัง การยอมรับของสังคม ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อ การบริการที่ได้รับ นอกจากนี้นี้อาจมีผลต่อความสนใจ เรียนต่อในสาขาวิชาชีพพยาบาลของนักเรียนในอนาคต รวมถึงปัญหาขาดแคลนพยาบาล ดังนั้นการศึกษา ภาพลักษณ์พยาบาลนั้นจำเป็น ต้องมีความเข้าใจ และมีข้อมูลที่เที่ยงตรงและอย่างเพียงพอเกี่ยวกับภาพลักษณ์ ของพยาบาลตามที่ปรากฏในสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ เพื่อปรับปรุงปัญหาภาพลักษณ์ของพยาบาลในอนาคต¹⁻⁴

คำว่าภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นจาก ความนึกคิดหรือคิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น⁵ การปฏิบัติ ของพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งรูปลักษณ์ภายนอกเป็น สิ่งสะท้อนภาพลักษณ์ของพยาบาลวิชาชีพ มีผลต่อ การรับรู้ของผู้ดำรงวิชาชีพเองและผู้อื่นที่ได้รับการดูแล หรือได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาล การศึกษา ของ Rezaei-Adaryani และคณะ⁶ ที่ทำการศึกษา และวิเคราะห์แนวโน้มของภาพลักษณ์พยาบาลโดย การทบทวนวรรณกรรมจากฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต ระหว่างปี ค.ศ. 1980-2011 ศึกษาภาพลักษณ์ของ พยาบาลใน 4 มิติ คือ 1) ภาพลักษณ์พยาบาลใน สื่อต่างๆ 2) ภาพลักษณ์ตามการรับรู้ของสังคม 3) ภาพลักษณ์ตามการรับรู้ของพยาบาลรวมถึงนักศึกษา พยาบาล และ 4) การรับรู้ของพยาบาลว่าสังคมรับรู้ เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล

ภาพลักษณ์ของพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงจาก ยุคสมัยร้อยปีก่อนที่ประเทศไทยอบรมกุลสตรีไทย อายุน้อย ให้เป็นผู้ช่วยแพทย์ในสถานบริการ⁷ จาก การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาพบว่าปัจจุบันวิชาชีพ พยาบาลมีการพัฒนาก้าวหน้า พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้มี การศึกษาพื้นฐานคือระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีองค์ความรู้วิชาชีพเป็นผู้กำหนดกรอบหน้าที่ และควบคุม มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ มีการจัดการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก รวมทุก หลักสูตรจำนวน 78 สถาบัน⁸ รวมทั้งปัจจุบันมีการ จัดการศึกษาหลักสูตรปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง หลักสูตรวุฒิปริญญาพยาบาลชั้นสูงเทียบเท่าปริญญาเอก และมีเครือข่ายเกียรติคุณของพยาบาล⁸⁻⁹ ที่มีผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้รับบริการ และการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะทำให้ภาพลักษณ์พยาบาล เปลี่ยนไป

การรับรู้ของสังคมต่อภาพลักษณ์ของพยาบาล ขึ้นกับสภาพแวดล้อมในสังคม จากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อดิจิทัล ที่ส่วนใหญ่มีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อ ประเภทสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และจากการรับรู้ของ ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ในระบบบริการสุขภาพ และตัวพยาบาลเอง¹⁰⁻¹³ โดย แหล่งข้อมูลข่าวสารในสื่อมวลชน ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่ออื่นๆ มีความสำคัญต่อการรับรู้ ภาพลักษณ์ของพยาบาล ทั้งนี้จากการทบทวนเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบบงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ พยาบาลในสื่อหนังสือพิมพ์ของประเทศไทยซึ่งเป็น สื่อหลักประเภทหนึ่งในการสารข้อมูลต่างๆของประเทศ ปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพยาบาล ค่อนข้างจำกัด จึงควรมีศึกษาภาพลักษณ์ของพยาบาล ในสื่อหนังสือพิมพ์และข่าวออนไลน์จากอดีตจนถึง ปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลภาพลักษณ์ที่ปรากฏไปใช้ใน

การปรับปรุงและพัฒนาภาพลักษณ์ที่เหมาะสมต่อไป
วัตถุประสงค์

1. เพื่ออธิบายภาพลักษณ์ของพยาบาลไทย
ที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-
2558

2. เพื่อระบุแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภาพ
ลักษณ์ของพยาบาลในหนังสือพิมพ์ไทย ระหว่าง ปี
พ.ศ. 2547-2558

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพนึกคิดที่คนเรา
สร้างขึ้นด้วยเหตุการณ์สมมติขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูก
สร้างขึ้นมาเพื่อจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ
โดยเป็นการสร้างจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มองเห็นได้
ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย สามารถเข้าใจได้หลายความหมาย
และมีความน่าเชื่อถือ¹⁴⁻¹⁵ ภาพลักษณ์องค์กร จะหมายถึง
ภาพรวมขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง ซึ่งหมายรวมถึง
ทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับองค์กรที่ประชาชนรู้จัก เข้าใจ
และได้มีประสบการณ์¹⁴ ภาพลักษณ์ของพยาบาลเป็น
สิ่งสะท้อนการรับรู้เกี่ยวกับสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ
ตามความรู้สึของแต่ละบุคคลต่อพยาบาล และมักเป็น
ความรู้สึกที่สร้างขึ้นมาเอง โดยมีข้อเท็จจริงเป็นหลัก
อ้างอิงอยู่ด้วย อาศัยประสบการณ์ การค้นคว้าหาความรู้
การหลอมรวมและสร้างสรรค์ คติวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ
จนทำให้เกิดความเชื่อ การรับรู้ การเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ
ประกอบกันขึ้นเป็นภาพลักษณ์ของตนเอง และ
แสดงออกในรูปของพฤติกรรม โดยผ่านการคิดและ
กลั่นกรองของแต่ละคนมาแล้ว จึงทำให้ภาพลักษณ์นั้น
มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจิตใจโดยตรง เป็นการผ่าน
การตีความ การเลือกสรรและการให้ความหมายของ

ตนเอง การที่สาธารณชนจะรับรู้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับสิ่งใด
มักใช้ระยะเวลา ไม่ได้เกิดโดยฉับพลัน ทั้งนี้เมื่อ
ภาพลักษณ์ได้ก่อตัวหรือถูกสร้างขึ้นมาแล้ว ย่อมมี
แนวโน้มที่จะไปเหนี่ยวนำพฤติกรรมของผู้บริโภคและ
สาธารณชนให้เห็นคล้อยตามไปในทิศทางเดียวกัน
โดยภาพลักษณ์เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก
เพราะการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ อาจกระทบกระเทือน
โครงสร้างของพฤติกรรมมากมาย การสร้างภาพลักษณ์
แม้จะเป็นการยาก แต่ก็ง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลง
ภาพลักษณ์ที่สูญเสียไปแล้ว หากองค์กรใดมีภาพลักษณ์
ในเชิงลบ ประชาชนจะขาดความไว้วางใจ ไม่ยอมรับนับถือ
และขาดความร่วมมือ¹⁵⁻¹⁶ ภาพลักษณ์จึงมีความสำคัญ
ต่อทุก ๆ องค์กร โดยเฉพาะองค์กรที่จะต้องให้บริการ
กับประชาชน¹⁷ พยาบาลทำงานในหน่วยงานทางการ
แพทย์และสุขภาพที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยหรือ
ผู้เข้ามาใช้บริการนั้น ต้องพึงพิงภาพลักษณ์ในทำให้เกิด
ความไว้วางใจและสร้างความสัมพันธ์อันดี ซึ่งพยาบาล
ก็เป็นส่วนสำคัญในหน่วยงาน เนื่องจากพยาบาลเปรียบ
เสมือนด่านหน้าในการต้อนรับรวมถึงเป็นผู้ดูแล
อาการป่วยไข้ให้แก่ผู้ที่มารับบริการ ดังนั้นภาพลักษณ์
ของพยาบาลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรศึกษาเพื่อประโยชน์
ในการพัฒนาภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับพยาบาล

อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ต่อการรับรู้ ภาพลักษณ์

สื่อสิ่งพิมพ์ (รวมทั้งหนังสือพิมพ์) มีอิทธิพลต่อ
ผู้รับสารหรือข้อมูลทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนา มีผลให้
ผู้อ่านการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทัศนคติ
เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม ซึ่งช่วยให้ประโยชน์
ทางการศึกษาทำให้คนรู้สาระต่าง ๆ มีประโยชน์ในการ
1) สื่อบันทึกภาพสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อถือ
ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ 2) ใช้ในการโฆษณา

ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารทั้งในภาคธุรกิจเอกชน และภาครัฐบาล และ 3) ประโยชน์อื่น ๆ เช่น ใช้สื่อในการช่วยเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค เป็นต้น¹⁸ หนังสือพิมพ์นั้นนับเป็นสื่อหลักที่ให้ข้อมูลข่าวสารสำคัญ มีประวัติการก่อเกิดหนังสือพิมพ์ครั้งแรก สมัยรัชการที่ 3 โดยกลุ่มมิชชันนารีชาวอเมริกัน และหมอบรัดเลย์เป็นบรรณาธิการ¹⁹ ปัจจุบันมีหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีมากกว่า 12 ฉบับ ได้แก่หนังสือพิมพ์-ไทยรัฐ ข่าวสด คมชัดลึก มติชน สยามรัฐ บ้านเมือง แนวหน้า ไทยโพสต์ โลกวันนี้ เป็นต้น²⁰

หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือการเสนอข่าวสารข้อเท็จจริง สถานการณ์ต่าง ๆ ให้แก่สาธารณชน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้สังคมในรูปของบทความความคิดเห็น หรือข้อทักท้วง ให้ความบันเทิงและบริการต่าง ๆ การนำเสนอควรอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม สร้างสรรค์ และดำเนินไปด้วยความรับผิดชอบ ลักษณะพิเศษของหนังสือพิมพ์ คือราคาถูก หาซื้อได้ง่ายทั่วไป นำเสนอข่าวสารและรายละเอียดได้ลึกซึ้งกว่ารายการข่าวทางวิทยุหรือโทรทัศน์ และยังประกอบด้วยหลาย ๆ ข่าวในฉบับเดียว จะอ่านเมื่อใดก็ได้ การนำเสนอภาพและเรื่องราวสามารถเก็บไว้เป็นหลักฐานได้อีกด้วย¹⁸⁻¹⁹ ปัจจุบันสื่อหนังสือพิมพ์นำเสนอในรูปแบบสื่อผสมทั้งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ ทำให้มีผู้เข้าถึงสื่อได้มากขึ้น ข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาลในหนังสือพิมพ์จึงมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน อาจทำให้ผู้อ่านการมีทัศนคติเกี่ยวกับพยาบาลไปในทิศทางบวกหรือลบได้ และมีประโยชน์ในการเป็นเครื่องมือสื่อสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางการพยาบาลได้ดี

ภาพลักษณ์พยาบาล

พยาบาลถูกเปรียบกับสัญลักษณ์ทั้งทางบวกและทางลบ¹³ ในทางบวกมักนึกถึง ชุดขาวสวมหมวก

โรงพยาบาล กากบาทสีขาว ส่วนในทางลบผู้ให้ข้อมูลระบุอย่างชัดเจนว่าเป็น นางยักษ์ นางปีศาจ แม่มด¹⁴ ภาพลักษณ์ของพยาบาล สร้างจากเครื่องแบบและหมวกพยาบาลสีขาวซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของวิชาชีพ และเป็นสิ่งแรกที่คนในสังคมให้ความรู้สึกประทับใจ และระลึกถึงความเป็นพยาบาลอยู่เสมอ ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจ และความศรัทธาแก่ผู้มารับบริการ ซึ่งสะท้อนภาพที่ดี 3 ประการ¹⁴ คือ 1) ความเป็นผู้มีรสนิยมที่ดี (good taste) 2) ความเป็นผู้ที่แต่งตัวดี (good grooming) และ 3) ความเป็นผู้มีสุขภาพดี (good health) โดยภาพลักษณ์พยาบาลในทางลบ อาจส่งผลกระทบต่อพยาบาลและวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ ทำให้พยาบาลมีภาพลักษณ์ตนเองในทางลบ ขาดความเคารพในตนเอง (self-esteem) ขาดความมั่นใจในตนเอง (self-confident) และความรู้สึกมีคุณค่าต่ำ ถ้าพยาบาลสวมเครื่องแบบที่เหมาะสม ไม่รัดรูป ไม่สั้นเกินไป ใส่เครื่องแบบพยาบาลที่ไม่สะอาด จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของพยาบาลในด้านลบ ซึ่งพูนพิลาศโรจนสุพจน์¹⁴ ได้สรุปเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพยาบาลไว้อย่างน่าสนใจว่า เป็นภาพของพยาบาลที่เกิดขึ้นในใจของบุคคลประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ของพยาบาล การปฏิบัติงาน และผลงานที่พยาบาลได้กระทำ ภาพลักษณ์พยาบาลนี้เกิดจากการที่บุคคลในสังคมได้รับรู้ประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมตามที่พยาบาลได้ปฏิบัติจริง อาจเป็นประสบการณ์ด้วยตัวเอง เมื่อเจ็บป่วย หรือการที่บุคคลในครอบครัวเพื่อนฝูงญาติมิตรเจ็บป่วย หรือการได้ยิน ได้ฟังมาจากคำบอกเล่าของผู้อื่น หรือการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และนวนิยาย

จึงอาจสรุปได้ว่าข่าวในหนังสือพิมพ์ น่าจะสะท้อนภาพลักษณ์ และมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้อ่านเกี่ยวกับ

ภาพลักษณ์ของพยาบาล ทั้งจากข่าวที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโดยตรงและข่าวทั่วไปที่อาจมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของวิชาชีพ การศึกษาข่าวเกี่ยวกับพยาบาลในหนังสือพิมพ์สามารถนำมาวิเคราะห์ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในข่าวต่างๆ ได้ทางอ้อมผ่านการตีความจากข่าวที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ ในรอบกว่าสิบปีที่ผ่านมา

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาภาพลักษณ์ในสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ เป็นการศึกษาเอกสาร (documentary research) จากข่าวเกี่ยวกับพยาบาล ที่ปรากฏทั้งในหนังสือพิมพ์ฉบับหนังสือเล่ม(พิมพ์กระดาษ) เอกสารไมโครฟิล์ม เอกสารสรุปข่าว และข่าวในสื่อออนไลน์ การศึกษาครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

เกณฑ์คัดเข้า

ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับพยาบาลที่ได้รับการเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์รายวันเผยแพร่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และ/หรือข่าวออนไลน์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2558 และเผยแพร่เป็นภาษาไทย

เกณฑ์คัดออก

1. หนังสือพิมพ์รายวัน แจกฟรี เพื่อการโฆษณา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เบื้องต้น โดยแบ่งข่าวเกี่ยวกับพยาบาลที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เป็น 3 ประเภทคือ

- 1) ข่าวเชิงบวก แสดงความชื่นชมพยาบาล
- 2) ข่าวเชิงลบ แสดงความไม่พอใจ ต่ำหนิพยาบาล

และ ข่าวทั่วไป ที่ไม่แสดงความชื่นชมหรือไม่พอใจพยาบาล

พิจารณาความสอดคล้องในการแบ่งประเภทข่าวระหว่างคณะนักวิจัย 3 คน (ต้องมีคะแนนสอดคล้องระหว่างนักวิจัย เท่ากับหรือมากกว่า 2 ใน 3)

การวิเคราะห์ระยะที่ 2 วิเคราะห์เกี่ยวกับพยาบาล เฉพาะข้อมูลข่าวเชิงบวก และข่าวเชิงลบ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)²⁰ โดยการอ่านเนื้อหาข่าวโดยละเอียด วิเคราะห์ประเด็นสำคัญและสังเคราะห์เป็นด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ข่าวเชิงบวก (แสดงความชื่นชมพยาบาล) และ 2) ข่าวเชิงลบ (แสดงความไม่พอใจ ต่ำหนิพยาบาล) และจัดทำหมวดหมู่ข้อมูลตามหัวข้อย่อยต่างๆ ที่พบ

ผลการวิจัย

ภาพลักษณ์พยาบาลในสื่อหนังสือพิมพ์และข่าวออนไลน์

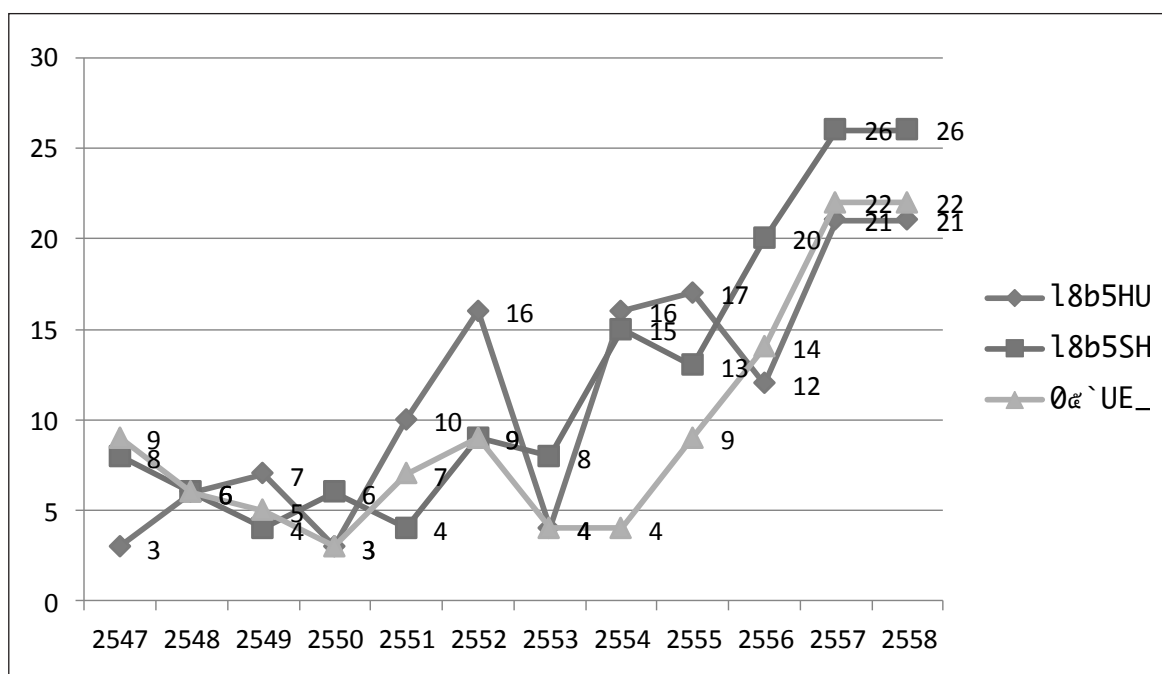
หนังสือพิมพ์ที่ได้รับการคัดเลือกตามเงื่อนไขที่เผยแพร่ในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2558 ได้แก่วรรณพาดจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ/ไทยรัฐออนไลน์มากที่สุด จำนวน 133 ข่าว รองลงมาคือจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์/เดลินิวส์ออนไลน์ จำนวน 54 ข่าว (ข่าวเรื่องเดียวกันอาจตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์มากกว่า 1 ฉบับ) พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2547-2558 สามารถพบข่าวพยาบาลในเอกสารหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ เป็นข่าวเชิงลบพบมากที่สุด มีจำนวน 145 ข่าว รองลงมาคือ เชิงบวก มีจำนวน 136 ข่าว และข่าวทั่วไป จำนวน 114 ข่าว รวมทั้งสิ้น จำนวน 395 ข่าว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มของข่าวทั้ง 3 ประเภท ระหว่าง ปีพ.ศ.2547-2558 พบว่ามีจำนวนข่าวเชิง

ลบเฉลี่ยเท่ากับ 12.1 ชั่วโมงต่อปี จำนวนข่าวเชิงบวกเฉลี่ยเท่ากับ 11.3 ชั่วโมงต่อปี จำนวนข่าวทั่วไปเกี่ยวกับพยาบาลเฉลี่ยเท่ากับ 9.5 ชั่วโมงต่อปี และพบว่าจำนวนข่าวพยาบาลในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นมากกว่า 3 เท่าจากเดิม จำนวน 20 ข่าว/ปีในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 69 ข่าว/ปีในปีพ.ศ. 2558 นอกจากนี้พบว่ามึปริมาณข่าวเชิงบวกเพิ่มมากขึ้นและลดน้อยลงในบางช่วง เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองใน

ประเทศไทย โดยเฉพาะ ปี พ.ศ. 2553 เป็นปีที่เกิดความเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งในโลกและในประเทศไทย²¹ แต่ทั้งนี้พบว่าข่าวในเชิงลบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีมากกว่าข่าวเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่ามีจำนวนข่าวเชิงลบเพิ่มขึ้นมากในช่วงพ.ศ. 2554-2558 ดังแสดงแนวโน้มในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวโน้มข่าวภาพพยาบาลในสื่อหนังสือพิมพ์และข่าวออนไลน์ จำแนกตามปี

พบว่าข่าวพยาบาลในหนังสือพิมพ์สะท้อนภาพลักษณ์ เป็นเชิงบวก 3 ด้าน และเชิงลบ 5 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (โดยไม่ระบุสถานบริการในข่าว)

ข่าวภาพลักษณ์เชิงบวก ได้แก่

1. เป็นนางฟ้า ช่วยสังคม
2. ชมนงานบริการ ดีเยี่ยม
3. เปี่ยมความรู้ นำสู่นวัตกรรม

ข่าวภาพลักษณ์เชิงลบ ได้แก่

1. ทำงานไม่ดี มีข้อผิดพลาด
2. ไม่มีมารยาท วางมาดข่มขู่
3. ดูอ่อนแอ แลไม่ก้าวหน้า
4. หมั่นทำกฎหมาย เป็นภัยสังคม
5. มีปมชีวิต คิดฆ่าตัวตาย

ดังตัวอย่างข่าวต่อไปนี้

1. ข่าวกภาพลักษณ์เชิงบวก

1.1 เป็นนางฟ้าช่วยสังคม (ข่าวกภาพลักษณ์เชิงบวก) เป็นข่าวชมเชยพยาบาลเป็นผู้ช่วยสังคม เป็นนางฟ้าช่วยชีวิตคน ช่วยเหลือคนเจ็บป่วยในการพบเหตุการณ์ฉุกเฉิน อุบัติเหตุ เป็นการช่วยฟื้นคืนชีพ การช่วยชีวิตคนป่วย ดังข่าวต่อไปนี้

- “เชิดชูเกียรติ เหตุการณ์พยาบาลสาวช่วยเหลือบ๊มหัวใจชายป่วยโรคหัวใจที่หมดสติอยู่ที่พื้นจนรอดชีวิต (2556)”

- “นางฟ้าตัวจริง! พยาบาลสาวให้นมเด็กทารก แทนแม่ที่บาดเจ็บ (2558)”

นอกจากนั้น มีการเชิดชูความดีของพยาบาลในการให้รางวัลต่างๆ เช่น รางวัลคนดีของแผ่นดิน รางวัลคนต้นแบบเป็นต้น ดังกรณีข่าวต่อไปนี้

- “มอบรางวัลคนดีของแผ่นดินแก่พยาบาลวิชาชีพ (2554)”

- “แรงบันดาลใจคนต้นแบบ ทำงานเพื่อสังคม แก่พยาบาล (2558)”

1.2 ชมงานบริการ ดีเยี่ยม (ข่าวกภาพลักษณ์เชิงบวก) ที่นำเสนอจดหมายแสดงความชื่นชมในหนังสือพิมพ์และช่องออนไลน์ของหนังสือพิมพ์แสดงถึงคุณภาพงานบริการของพยาบาล ที่พยาบาลให้การบริการเต็มที่ให้การดูแลรักษาอย่างดี ยิ้มแย้มและรวดเร็ว

- “ชื่นชมแพทย์พยาบาลเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือคนไข้ตึกนรีเวช ได้พาภรรยาไปตรวจรักษามะเร็งปากมดลูก แพทย์เจ้าของคนไข้เอาใจใส่ดูแลดีมาก พยาบาล และผู้ช่วยเหลือคนไข้พูดจาไพเราะ ยิ้มตลอด สงสัยอะไร ต้องการอะไร ท่านก็ช่วยอธิบายให้หายข้องใจดีมากครับ

กระผมรู้สึกประทับใจมาก พยาบาลทั้งเวรเช้าเวรดึก (2551)”

- “ชื่นชมพยาบาลวิชาชีพประจำโรงพยาบาลที่บริการประชาชนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสพูดจาไพเราะเป็นกันเองเหมือนญาติ (2554)”

1.3 เปี่ยมความรู้ นำสู่นวัตกรรม (ข่าวกภาพลักษณ์เชิงบวก) เนื่อความในข่าวจะเป็นกิจกรรมวิชาการพยาบาล การประชุมวิชาการที่แสดงความก้าวหน้าวิชาชีพ การวิจัย และการพัฒนาอุปกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมทางการพยาบาล โดยเฉพาะงานวิจัยจากงานประจำ เช่น

- “พยาบาลวิชาชีพ ได้พัฒนา “กางเกงพิเศษ” ซึ่งได้รับรางวัล R2R ดีเด่น เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยพิทักษ์สิทธิของผู้รับบริการที่มาตรวจแป็บสเมียร์ ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจร้อยละ 90 (2551)”

- “เชือกดึงปลายเท้าผู้ป่วยที่มีภาวะปลายเท้าตก” ผลงานนางพยาบาลที่อายุงานกว่า 20 ปี (2552)”

2. ข่าวกภาพลักษณ์เชิงลบ

2.1 ทำงานไม่ดี มีข้อผิดพลาด (ข่าวกภาพลักษณ์เชิงลบ) เป็นข่าวที่แสดงข้อผิดพลาดของการปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่มีสาเหตุจากความประมาท ความขาดความเอาใจใส่ ความผิดพลาดที่ชัดเจน เช่น ให้อาหารผิด ให้เลือดผิด และบางข่าวที่ไม่ชัดเจน อาจเกิดจากความไม่เข้าใจของคนไข้และญาติ ดังตัวอย่างข่าวต่อไปนี้

- “แม่ร้องลูกตาย พยาบาลทำลูกหล่นพื้น (2552)”

- “โรงเรียนพยาบาลนำยามาเชื่ออย่างแรงจืด
ใส่ในสายน้ำเกลือ พอชักเข็มออก ก็มีอาการ
หนาวสั่นและช็อค เสียชีวิต (2553)”

- “พยาบาลให้เลือดผิดกรุป คนไข้ตาย
(2556)”

ในหลายกรณี การร้องเรียนพยาบาลให้
บริการไม่ดี เกิดจากการขาดความเอาใจใส่ ขาดการ
ดูแล ทำให้ผู้รับบริการไม่พอใจ เช่น

- “นำคนไข้ส่งรพ. เอกชนแห่งหนึ่ง แต่
เจ้าหน้าที่เวรของ รพ. ปฏิเสธแจ้งว่าวันนี้ไม่รับ
คนไข้ประเภทนี้ อ้างไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ
พยาบาลอยู่ด้านในไม่สนใจ (2555)”

2.2 ไม่มีมารยาท วางมาดข่มขู่ (ข่าว
ภาพลักษณ์เชิงลบ) มีข่าวร้องเรียนพฤติกรรมของ
พยาบาลที่ไม่เหมาะสม ในการแสดงกริยามารยาท
ไม่สุภาพ ตัวอย่างดังนี้

- “แพทย์พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ใช้วาจาไม่
เหมาะสมกับคนไข้ (2552)”

- “พยาบาลขี้น ขอบว่าคนไข้พูดไม่ดีกับ
คนไข้เวลาคนไข้มารับการรักษา พูดประชด
ประชันคนไข้ (2554)”

- “พยาบาลก็ต่อว่าคนไข้กับญาติให้บริษัท
ประกันฟัง ประจานต่อหน้าคนไข้หลาย ๆ คน
ทำให้ญาติได้รับความอับอาย (2557)”

2.3 ดุอ่อนแอ แลไม่ก้าวหน้า (ข่าวภาพลักษณ์
เชิงลบ) หนังสือพิมพ์ลงข่าวปัญหาการทำงานวิชาชีพ
พยาบาลที่แสดงปัญหาคนไม่พองาน อุบัติเหตุจาก
การทำงาน คำตอบแทนไม่เป็นธรรม (มีความสุขระดับ
ต่ำ งานยุ่ง เงินน้อย) แสดงคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี มีข่าว
การร้องเรียนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาซ้ำ ๆ ดังเช่น

- “นางพยาบาลระดับต้น-พยาบาลวิชาชีพ
ร้องรัฐมนตรีสาธารณสุขเรื่องค่าตอบแทน
(2548)”

- “รถพยาบาล รพ. อุรธปาเจโร สปอร์ต
ป้ายแดง ชนสนั่น ระหว่างออกไปช่วยคนเจ็บ
พยาบาลเสียชีวิต (2555)”

- “ผลวิจัยสำรวจคุณภาพชีวิตพยาบาล มี
ความสุขระดับต่ำ งานยุ่ง เงินน้อย (2555)”

- “ประธานสหภาพพยาบาลแห่งประเทศไทย
ยื่นหนังสือเรียกร้องสิทธิพยาบาลต่อ สปช.
กล่าวว่า วิชาชีพพยาบาลไม่ได้ความปลอดภัย
มั่นคง มีความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ และ
เสี่ยงเป็นมะเร็งกว่าอาชีพอื่น แต่ไม่ได้รับการ
คุ้มครอง (2558)”

นอกจากนั้น ข่าวพยาบาลแสดงปัญหาความ
เสี่ยงและการถูกคุกคามทางเพศต่อพยาบาล เป็นเป้า
การคุกคามทางเพศได้ และมีการนำภาพใช้เครื่องแบบ
พยาบาลโฆษณางานปาร์ตี้สื่อในการเชิญชวนทางเพศ²²
ดังเช่น

- “สถาบันบันเทิงมีการโฆษณาที่กระทบต่อ
ภาพลักษณ์วิชาชีพการพยาบาลและการ
ผดุงครรภ์ นำแผ่นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่
ระบุข้อความ Party Nurse 14/02/58 โดยมี
นางแบบพริตตี้ รวมถึงนำภาพผู้หญิงสวม
ใส่ชุดพยาบาล (2558)”

- “คนร้ายหั่น ขั้วต่อไฟฟ้า พยาบาลอยู่เวร
คนเดียว (2558)”

2.4 หมิ่นทักท้วงหมาย เป็นภัยสังคม (ข่าว
ภาพลักษณ์เชิงลบ) พยาบาลมีข่าวคดีที่ทำผิดกฎหมาย
หลายคดี มีการละเมิดโดยประกอบอาชีพผิดกฎหมาย
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- “จับพยาบาลซี 7 เอเยนต์ยาบ้า(2548)”
- “จับคลินิกเสริมความงามใช้พยาบาลทำแท้งแพทย์ (2555)”

2.5 มีปมชีวิต คิดฆ่าตัวตาย (ข่าวภาพลักษณ์เชิงลบ) พยาบาลเป็นบุคลากรด้านสุขภาพ ที่เป็นที่พึ่งแก่ประชาชนทั้งด้านสุขภาพกายและจิต ข่าวการฆ่าตัวตายของพยาบาลเป็นภาพลักษณ์ที่เป็นลบ แสดงความเป็นผู้มีปัญหาชีวิต ใช้วิธีทำร้ายตนเองในการแก้ปัญหา ทำให้เป็นคนที่คนอื่นพึ่งพาได้ไม่ดี แสดงดังเช่นตัวอย่างข่าวต่อไปนี้

- “พยาบาลฆ่าตัวตาย (2552)”
- “สลด พยาบาลสาวพ่ายรัก นิตยาพิษฆ่าตัวตายคาห้อง (2558)”

สรุปได้จากข้อมูล แสดงถึงที่มาของข่าวส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความพอใจหรือไม่พอใจพฤติกรรมของพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมืออาชีพในการให้การดูแลหรือพฤติกรรมบริการ ที่แสดงออกโดยสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง คำพูด ฯ ส่วนปัญหาการทำงานที่มีปัจจัยจากภายนอก เช่น การขาดอัตรากำลังพยาบาล การไม่ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ปัญหาสุขภาพจากการทำงาน เป็นข่าวเชิงลบที่อาจทำให้อาชีพพยาบาลไม่ดึงดูด สำหรับผู้ที่สนใจมาเรียนวิชาชีพพยาบาลที่ต้องการการแก้ไขปัญหายั่งยืน และข่าวเชิงลบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

อภิปรายผล

ภาพลักษณ์ของพยาบาลในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นผลกระทบมาจากคุณภาพการบริการ จากการวิเคราะห์แนวโน้มข่าวพยาบาลในรอบกว่า 10 ปีนี้ พบประเด็นปัญหาภาพลักษณ์ทางลบของพยาบาล

ในหนังสือพิมพ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน การเพิ่มจำนวนของข่าวในหนังสือพิมพ์นั้นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี ที่ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น มีจำนวนหนังสือพิมพ์รายวันเพิ่มขึ้น มีการเข้าถึงสื่อออนไลน์^{15-17,23-24}

การเข้าถึงสื่อที่สะดวกและง่ายขึ้นทำให้มีข้อคิดในหนังสือพิมพ์ออนไลน์เกี่ยวกับพยาบาลมากขึ้น สังเกตได้จากการที่ผู้รับบริการสามารถเสนอความคิดเห็น แสดงความต้องการ และความคาดหวังการบริการที่ดีจากพยาบาล รวมถึงพฤติกรรมบริการที่เป็นมิตร จึงเป็นข้อพึงระวังสำหรับหน่วยงาน บุคลากรทางพยาบาล และองค์กรวิชาชีพพยาบาลในการให้ข้อมูลสนับสนุนบทบาทพยาบาลในการดูแลที่ดีมีคุณภาพ สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้รับบริการ เน้นการอบรมและสนับสนุนพฤติกรรมบริการที่ดีของพยาบาล

ทั้งนี้ช่วงที่ประเทศมีวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2553²¹ ข่าวเกี่ยวกับพยาบาลลดลงอย่างชัดเจน ที่ความสนใจของหนังสือพิมพ์เน้นข่าวการเมืองในช่วงเวลาสำคัญนั้น หลังจากนั้นข่าวเกี่ยวกับพยาบาลเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง มีการนำเสนอข่าวที่กระจายทั้งด้านเชิงบวกและลบ โดยข่าวอัตรากำลังพยาบาลขาดแคลน มีผลต่อสภาวะการทำงานและสุขภาพ ข่าวการเรียกร้องสิทธิค่าตอบแทนและความเป็นธรรมที่เป็นข่าว สะท้อนสถานการณ์ปัญหายืดเยื้อที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพในช่วงกว่า 10 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับพยาบาลควรกระทำควบคู่กับช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรและสิทธิ รวมทั้งค่าตอบแทนในขณะเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่บุคคลในวิชาชีพแสดงออกให้ผู้อื่น/สาธารณะรับรู้ และภาพลักษณ์ได้รับอิทธิพลจาก

จากภาพที่สะท้อนอยู่ในสังคม สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนสำคัญที่มีอิทธิพลมากในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับพยาบาล ไม่ว่าสิ่งที่แสดงคุณงามความดี ผลงานที่น่ายกย่อง จนถึงข่าวแสดงจุดอ่อนที่แสดงถึงการไม่แสดงความเป็นวิชาชีพของพยาบาล ข่าวเหล่านี้มีผลต่อผู้อ่านหรือรับสาร ให้รับรู้ภาพลักษณ์ของพยาบาลไปในทางบวกและลบ จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบภาพลักษณ์ด้านลบของพยาบาลที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้เกี่ยวข้องเช่นสภาการพยาบาล สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สมาคม/ชมรมพยาบาลต่างๆ สถาบันการศึกษา สถาบันพยาบาล และพยาบาลทุกคน ควรมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ภาพลักษณ์เชิงบวกของพยาบาลให้มากขึ้น โดยการดำเนินการแนวทาง ดังเช่นกิจกรรมต่อไปนี้ ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ

กิจกรรมเชิงรุก

- สร้างกลไกการสื่อสาร ให้ข้อมูลแก่สื่อหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับกิจกรรมของพยาบาลที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ควรมีนโยบายขององค์กรวิชาชีพ ที่กำหนดให้มีหน่วยงาน แต่งตั้งคณะทำงาน หรือผู้ทำหน้าที่โฆษกของสถาบันวิชาชีพระดับประเทศ สามารถเชื่อมสัมพันธ์กับสื่อมวลชนที่ช่วยกระจายข่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บทบาทการทำงานของพยาบาลเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะชน เช่น จัดให้มีศูนย์ข้อมูล/ข่าว ช่วยในการสื่อสารเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล

- สถาบันวิชาชีพพยาบาลต่างๆ และพยาบาลทุกคน ควรแสดงจุดยืนที่เป็นผู้พิทักษ์สิทธิผู้บริโภคด้านสุขภาพ เพื่อให้สื่อสาธารณะ รับรู้บทบาทพยาบาลที่เป็นฝ่ายประชาชนผู้รับบริการ

- สถาบันการพยาบาล หน่วยงานบริการต่างๆ เป็นตัวแทน ควรมีกลยุทธ์ที่จะแก้ปัญหาทางหนัก

ความไม่ก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพอย่างเป็นระบบ และให้เกิดความตระหนักในการเสริมความเข้มแข็งของพยาบาล ป้องกันปัญหาส่วนตัวที่อาจมีผลต่อข่าวทางลบส่งผลกระทบต่อวิชาชีพได้

- สร้างเวทีสำหรับพยาบาลผู้เชี่ยวชาญ ให้มีส่วนร่วมกับสื่อหนังสือพิมพ์ ในการให้ความรู้ประชาชน เช่นร่วมตอบปัญหาสุขภาพ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพ การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ การดูแลผู้ป่วยเรื้อรังฯ แสดงความเชี่ยวชาญของวิชาชีพให้ปรากฏ

กิจกรรมเชิงรับ

- เมื่อมีข่าวสะท้อนภาพของพยาบาล โดยเฉพาะกรณีที่ทำให้สาธารณะชนไม่เชื่อถือพยาบาล ควรมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดแจ้งให้สาธารณะชนทราบ หรือแสดงความจริงให้ประจักษ์

- กรณีมีข้อร้องเรียน ควรมีกระบวนการสอบสวนที่เป็นธรรม ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ร้องและผู้ถูกร้องเรียน พร้อมทั้งหามาตรการในการป้องกันแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นได้อีก ในอนาคต

- สิ่งสำคัญคือสำนึกในหน้าที่และคุณธรรมของพยาบาล ในการดูแลผู้รับบริการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพโดยรวม จะช่วยในการพัฒนาการรับรู้ภาพลักษณ์ของพยาบาลไทยที่ดีเป็นที่ยกย่องต่อสาธารณะและผู้เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์พยาบาลอย่างต่อเนื่อง และพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์ของพยาบาล เช่น สถานการณ์ นโยบายสาธารณะ สุข การศึกษาพยาบาล การพยาบาลข้ามชาติ เป็นต้น และศึกษาอิทธิพลของสื่อออนไลน์ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย
ในการสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Srisuphun W, Sawangdee K. Policy recommendation for solving professional nurses shortage in Thailand. Thai Journal of Nursing Council 2012; 27(1): 5-22. (In Thai)
2. Chirawatkul S, Sogwattana P, Rungreangkulkij S, Fongkhew W, Deoisres W, Sindhu S, et al. Happiness and professional attachment amongst Thai registered nurses. Thai Journal of Nursing Council 2012; 27(4): 26-42. (In Thai)
3. Donelan K, Buerhaus P, DesRoches C, Dittus R, Dutwin D. Public perceptions of nursing careers: the influence of the media and nursing shortages. Nursing Economic 2008; 26(3): 143-167.
4. Hemchayad M, Sitvej R, Chalermkittichai S. Comparing the intentions and influencing factors to enroll in a nursing program among senior high school students in the Eastern Region of Thailand in the academic year 2004 and 2010 . Journal of Phrapokklao Nursing College 2011; 22(2): 28-38. (In Thai)
5. The Royal Academy. 2011. Dictionary Thai-Thai. [cited 2016 April 30]; Available from: URL <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/>. (In Thai)
6. Rezaei-Adaryani M, Salsali M, Mohammadi E. Nursing image: an evolutionary concept analysis. Contemp Nurse 2012 ;43(1):81-89.
7. Her Royal Highness Princess Kalalyanee Wattanna. 1980. My Mother Told Me. Bangkok: Silk Worm Publishing. (In Thai)
8. Thailand Nursing and Midwifery Council. 1997. Law and Regulation in Nursing and Midwifery 1985 (revised 1997). [cited 2016 October 20]; Available from: URL www.tnc.or.th/parliament-1-list.html. (In Thai)
9. STTI Phi Omega at-Large Chapter. 2014. Proceeding for Doctoral Education in Nursing Conference. Bangkok: Miracle Grand Convention. (In Thai)
10. Hanprasitkam K, et al. Outcomes of APN in caring for women with breast cancer. Thai J of Nursing Council 2012; 27(3): 42-56. (In Thai)
11. Linkam P, Srisatitnophkul B. Nursing professional images according to clients' perception in Bangkok Metropolitan. Journal of Nursing science Chulalongkorn University 2011; 23(3): 3-12. (In Thai)
12. Preechakoon B, Tuvayanon W, Netmuy P, Bamrongrak P. Professional nurses' perception towards images influencing values and trust in nursing profession. Nursing Journal 2015; 4(1): 122-31. (In Thai)
13. Ammarak K. 2008. Professional Nurses' Image in the 21th Century. Master of Nursing Science Theses. Chulalongkorn University. (In Thai)
14. Rojsupod P. 1998. Nursing Images in Public. Master of Nursing Science Theses. Chiangmai University. (In Thai)
15. Niyom J. 2005. TV 11 Chiangmai Images Perceived by Public Relation Staffs in Government Sector, Private Sector and Semi-private Sector in Chiangmai Province. Master of Art Theses, Mae Jo University. (In Thai)
16. Nuntasupawat R; Vichaikum A. Leadership Competency among Nursing Graduate Students. J of Nursing 2008; 35(2):48-58. (In Thai)
17. Kuksawat A. Satraruji K. Public relation amidst of online social media. Journal of Public Relation and Advertising 2013.;6(2): 24-38. (In Thai)

18. _____. Media Influence. [cited 2016 September 13]; Available from: URL http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php/Media_Influence. (In Thai)
19. _____. History and Thai Newspapers List. [cited 2016 December 25]; Available from: URL https://th.wikipedia.org/wiki/Thai_Newspaper. (In Thai)
20. Sawangdee Y. Content Analysis [cited 2016 December 5]; Available from: URL http://www.spu.ac.th/research/files/2015/03/5.Content_Analysis.pdf. (In Thai)
21. _____. Significant Events and Persons in Thailand in 2010. [cited 2016 December 10]; Available from: URL <http://www.siamintelligence.com/siu-year-in-review-2010/>. (In Thai)
22. _____. Nurses Party. [cited 2016 January 5]; Available from: URL <http://www.thairath.co.th/content/511313>ไทยรัฐออนไลน์ 14 ก.ค. 2558. (In Thai)
23. Tzeng HM. Testing a conceptual model of the image of nursing in Taiwan. International J of Nursing Studies 2006; 43(6): 755–65.
24. Kalisch BJ, Begeny S, Neumann S. The image of the nurse on the internet. Nurs Outlook 2007;55(4):182–8.